

Budget 2019 och plan 2020–2021

1 Inledning

Förslaget till budget för Danderyds kommun 2019, med plan för åren 2020–2021, innebär en budget i balans. Ett av kommunens övergripande mål är låg skattesats. Kommunen har för närvarande näst lägst utdebitering av samtliga landets kommuner med 17:35 kr. Skattesatsen föreslås inför budget 2019 höjas med 20 öre. Höjningen motiveras av den ökande kommunala skatteutjämningen. Den socialdemokratiska regeringen genomförde en ändring i utjämningsystemet som trädde i kraft 2016, vilken inneburit att Danderyds kommun nu betalar ytterligare drygt 30 miljoner kronor i skatteutjämning varje år. Till det kommer att utjämningsystemets konstruktion gör att utjämningen ökar ytterligare när ekonomin försämras i Sveriges kommuner, vilket gör att utjämningen väntas öka med ytterligare ca 25 miljoner kronor under planperioden. En höjning av utdebiteringen med 20 öre innebär ca 26 mnkr mer i skatteintäkter netto. Det bör noteras att Danderydsborna varje år betalar närmare 600 mnkr i skatteutjämning eller 17 tkr per invånare.

Danderyd har generellt mycket hög kvalitet inom de kommunala kärnverksamheterna. Flera av landets bästa skolor finns i kommunen, och såväl barn- som äldreomsorg uppvisar goda resultat i olika jämförelser. Exempelvis ges kommunen mycket positiva omdömen i SCB:s årligen återkommande medborgarundersökning, och flera resultat inom ramen för SKL:s jämförelse KKiK (Kommunens kvalitet i korthet) är goda. Danderyd har även ett mycket gott lokalt företagsklimat, enligt Svenskt Näringslivs kommunranking. Att Danderyds kommun har högt ställda ambitioner understryks av den vision som kommunfullmäktige i enighet beslutat om, och som lyder: ”Danderyd – Sveriges bästa kommun att leva, bo och verka i”. En viktig uppgift för kommunstyrelsen, nämnder och förvaltningar under 2019 är att anpassa kommunens mål- och styrmodell i enlighet med den uppsatta visionen och de fem beslutade strategiområdena.

Budgeten för 2019 rymmer medel för fortsatt satsning på chefs- och ledarutveckling, samt uppstart av arbete med medarbetarskapsinsats. Detta är ytterligare ett led i kommunens arbete för att bli en än mer attraktiv arbetsgivare. Vidare kommer arbetet med att utveckla kommunens IT-infrastruktur och digitala tjänster att fortgå under 2019. Detta kommer att öka invånarnas tillgänglighet till kommunal service, samt bidra till att öka kvaliteten och effektiviteten i kommunens verksamheter.

Sedan några år tillbaka utreder Danderyds kommun hur miljön längs med E18 kan förbättras. Området i anslutning till vägen är bullerstört och halterna av skadliga partiklar behöver reduceras. Kommunfullmäktige har beslutat om fortsatt utredning av dels en eventuell framtida tunnelförläggning av vägen, från Stocksundsbron till Täbygränsen, dels ett alternativ där vägen går kvar i ytläge. Utredningsarbetet kommer att fortsätta de kommande åren. Även

arbetet med en ny översiktsplan för Danderyds kommun kommer att starta under 2019. Tanken är att dessa två processer ska löpa parallellt och stor vikt kommer att läggas på kontinuerlig dialog med danderydsbor och andra intresserade under arbetets gång.

Ett annat stort och viktigt projekt är den pågående om- och tillbyggnaden av Mörby centrum. Skandia Fastigheter AB rustar nu upp och bygger ut centrum, medan kommunen ansvarar för investeringar i torg, park, gator och vägar samt en ny bussterminal. I samband med ombyggnaden av centrum kommer de av kommunens förvaltningar som har sina lokaler i Mörby centrum att få nya upprustade lokaler. Nya publika lokaler för huvudbibliotek och kontaktcenter kommer att skapas i centrumbyggnadens södra del. Området runt Mörby centrum kommer att fortsatt utvecklas de kommande åren. Bland annat kommer den nuvarande Kevingskolan att ersättas med en ny större skola, som även är tänkt att rymma en fullstor idrottshall. Bygget av drygt 100 nya bostäder längs med Golfbanevägen påbörjades innevarande år. Byggnationen har möjliggjorts genom att kraftledningarna som tidigare gick genom kommunen har markförlagts.

2 Planeringsförutsättningar – förändringar

Nedan beskrivs de förändringar som skett efter det att planeringsförutsättningar och budgetdirektiv 2019 beslutades. Dessa finns bifogade i Bilaga 11.

Kommunstyrelsen beslutade om planeringsförutsättningar och direktiv till nämnderna den 28 maj 2018, vilka nämnderna grundar sina budgetförslag på. De förutsättningar som därefter har förändrats är antaganden om bostadsbyggandet, vilket i sin tur påverkat befolkningsprognosen och volymer.

Vidare har det kommit en ny skatteprognos i augusti 2018. Den nya prognosen, liksom förändringar på kostnadssidan, påverkar de finansiella nyckeltalen.

2.1 Befolkningsutveckling och bostadsbyggande

Kommunens befolkning beräknas öka under kommande år och kommer, enligt den senaste befolkningsprognosen, att uppgå till 34 862 personer år 2021. Det motsvarar en ökning om ca 6 procent mellan åren 2017–2021. Befolkningen i Danderyd har sedan 2007 ökat med i snitt knappt en procent årligen, vilket motsvarar ca 250 invånare per år.

Prognosen bygger på ett antagande om färdigställda bostäder i kommunen under prognosperioden 2018–2023. I denna uppskattning ingår studentlägenheter och nya bostäder inom vård- och omsorgsboende.

2.2 Skatter och utjämning

Planeringsförutsättningarna, som beslutades av kommunstyrelsen i maj, byggde på SKL:s skatteprognos från april. Budgetförslaget 2019 med plan 2020–2021 baseras på kommunens senaste befolkningsprognos framtagen våren 2018 och SKL:s skatteprognos från september 2018. Jämfört med

planeringsförutsättningarna har den förväntade ökningen av skatteintäkterna minskat med närmare 50 mnkr för perioden 2018 till 2020, varav ca hälften beror på att Danderyd betalar mer i skatteutjämning samtidigt som kommun-sverige som helhet förväntas gå sämre under kommande budgetperiod.

Skatteintäkterna i kommunal verksamhet delas in i kommunala skatteintäkter, vilka är beroende av skattesats och invånarantal, och det kommunala utjämningsystemet, vilket består dels av en inkomstutjämning, dels en kostnadsutjämning.

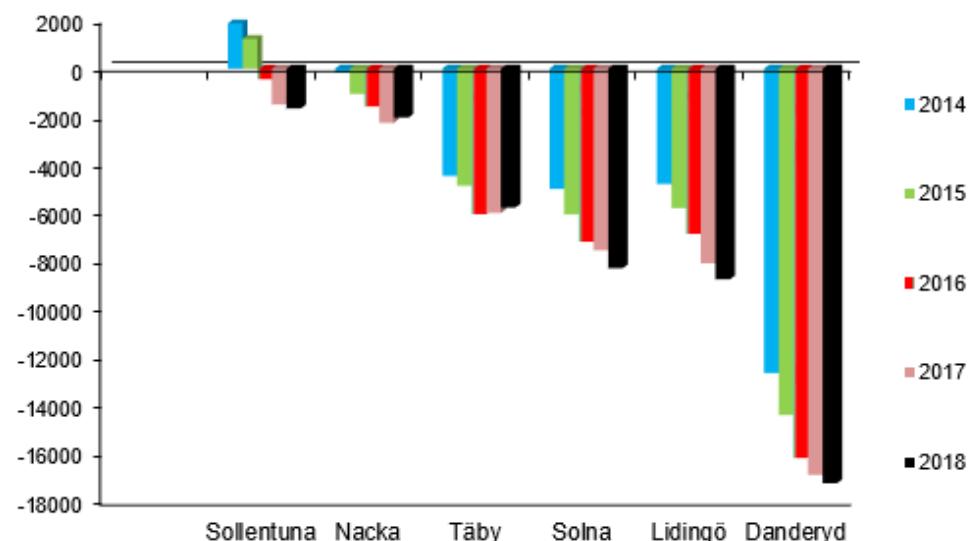
(mnkr)	Prognos 2018	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021
Skatteintäkter	2 263	2 349	2 409	2 508
- Utjämning till andra kommuner	-574	-580	-594	-626
Nettoskatteintäkter (inkl. bidrag och fastighetskatt)	1 737	1 828	1 875	1 918

Enligt SKL:s augustiprognos väntas ökningen bli 4,1 procent 2019, 3,1 procent 2020 och 3,5 procent 2021.

Förändringar i utjämningsystemet

Inkomstutjämningsens avgiftsnivå höjdes 2016 till 85 procent. Det medförde att 15 kommuner och ett landsting (Stockholms läns landsting) fick höjda avgifter. Avgiftshöjningarna har skett successivt och är nu fullt utvecklade. Avgiftsnivåns höjning innebar att Danderyd nu betalar drygt 30 mnkr ytterligare utöver de generella förändringar som sker med ökade skatteintäkter. Ett införandebidrag fanns tidigare för att mildra effekterna för dem som fick högre avgifter, det bidraget har den socialdemokratiska regeringen tagit bort.

Kommunalekonomisk utjämning kr/invånare:

Danderyds kommun jämför sig kontinuerligt med Sollentuna, Lidingö, Täby och Nacka kommuner. I en jämförelse mellan hur mycket Danderyds kommun erhåller/betalar i utjämning och generella statsbidrag i förhållande till de övriga kommunerna kan konstateras att Danderyds kommun betalar

mest till utjämningsystemet. För 2018 prognostiseras nettot till 17 208 kr/invånare, mer än dubbelt jämfört med till exempel Täby och Lidingö. Ytterligare kan noteras att samtliga jämförande kommuner 2018 betalar till systemet.

	2017	2018	2019	2020	2021
Sysselsättning, timmar anställda*	2,0	1,9	0,3	-0,3	0,3
Relativ arbetslöshet, % av arbetskraften	6,7	6,1	6,2	6,7	7,0
Timlön, nationalräkenskaperna	2,7	2,9	3,1	3,4	3,5
Timlön, konjunkturlönestatistiken	2,5	2,9	3,1	3,4	3,5
Konsumentpris, KPIF-KS	1,7	1,7	1,8	2,1	2,0
Konsumentpris, KPI	1,8	2,0	2,4	2,7	2,8
Realt skatteunderlag	1,3	1,3	0,7	0,1	0,9
Befolkning 15–74 år	1,1	0,8	0,6	0,5	0,6

År 2019 och 2020 förutspås en betydligt svagare utveckling av skatteunderlaget. Det beror på att antalet arbetade timmar utvecklas betydligt mindre gynnsamt när konjunkturen kulminerar 2019 och rör sig ned mot konjunkturrell balans året efter. Det motverkas endast till en mindre del av att löne- och pensionshöjningarna tilltar. 2021 års skatteunderlagstillväxt visar utvecklingen vid konjunkturrell balans – en viss men liten ökning av arbetade timmar samt måttliga höjningar av löner och pensioner betyder att skatteunderlaget ökar i linje med ett normalt historiskt genomsnitt.

2.3 Kommunal utdebitering

Låg kommunalskatt är sedan länge en av Danderyds kommuns målsättningar. Den kommunala utdebiteringen sänktes 2008 och låg sedan kvar på samma nivå fram till 2012, då den höjdes med 15 öre till 17:35. En låg skattesats är en potentiell finansiell styrka på lång sikt. För att hålla skattetrycket nere krävs att nettokostnaderna inte ökar mer än vad skatteutrymmet medger. Det visar med tydlighet på behovet av att samtliga nämnder och kommunen som helhet ständigt måste utveckla och effektivisera verksamheten.

Kommunen behöver anpassa sig till att betala mer i skatteutjämnning, vilket leder till att den kommunala utdebiteringen höjs med 20 öre till 17:55 för 2019. Det motsvarar vad Danderyds kommun får betala mer i utjämnning mellan 2018 och 2020.

2.4 Pensionsskuld och pensionskostnader

Bedömning av pensionsskuld och pensionskostnader 2019–2021 utgår från den prognos som kommunens pensionsförvaltare KPA upprättat.

Hela det kapital som frigjordes vid försäljningen av Danderydsbostäder AB, 300 mnkr, avsattes för extern, långsiktig förvaltning. Syftet med förvaltningen var att kapitalet och den årliga avkastningen ska täcka kommunens kostnader för utbetalning av pensioner intjänade före den 1 januari 1998.

Medelsförvaltningens avkastning har inte räckt för att finansiera hela kostnaden för pensionsutbetalningen. Det innebär att en del av det avsatta kapitalet har fått tas i anspråk. Tillgångarnas marknadsvärde uppgår per 31 augusti 2018, det vill säga före uttaget av medel för att finansiera 2018 års pensionsutbetalningar, till 144,3 mnkr. Det bokförda värdet motsvarar 110,4 mnkr.

(mnkr, exkl. löneskatt)	Prognos 2018	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021
Pensionsåtaganden				
- Avsättning	-151,9	-160,3	-174,1	-194,5
- Äldre åtaganden	-430,1	-412,4	-396,9	-381,9
Summa	-582,0	-572,7	-571,0	-576,4
Extern medelsförvaltning	143,1	128,1	113,1	98,1
Nettoförpliktelse	-438,9	-444,6	-457,9	-478,3

* KPA:s prognos juni 2018

Kommunens samlade pensionsåtaganden beräknas 2019, som framgår av ovanstående tabell, uppgå till sammanlagt -572,7 mnkr och nettoförpliktelsen till -444,6 mnkr. Enligt nuvarande prognos för utvecklingen av äldre pensionsförpliktelser beräknas den 2019 minska med ca 17,7 mnkr.

Däremot ökar kostnaderna för avsättningarna med 8,4 mnkr. Det beror främst på antagande om inflation, ändrat sätt att beräkna inkomstbasbeloppet samt löneökningar på grupper som har lön strax under eller över 7,5 inkomstbasbelopp.

2.5 Investeringar och extern upplåning

Kommunen har ett löpande investeringsbehov inom kärnverksamheter som förskolor, skolor och äldreomsorg. Även infrastruktur i form av exempelvis gator, park och vatten och avlopp kräver löpande investeringar i syfte att säkerställa långsiktig funktion och kvalitet.

Kommunens investeringsverksamhet påverkas bland annat av utvecklingen gällande servicebehov inom barnomsorg, skolor och äldreomsorg. Kapacitetsfrågan är i fokus under innevarande period för budget- och verksamhetsplan. Myndighetsbeslut gällande krav på exempelvis fastigheter, ventilation och miljö får effekt på kommunens investeringsverksamhet.

Kommunens planerade investeringsverksamhet 2018–2021

(mnkr)	Utfall 2017	Prognos 2018	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021
Totala nettoinvesteringar	-259,4	-367,8	-328,9	-376,1	-604,6
Nettokostnad kr/invånare	-7 890	-11 180	-10 000	-11 440	-18 390

Ökningarna avser främst investeringar i förskolor, skolor, äldreboenden och idrottsanläggningar. För planperioden 2019–2021 budgeterar nämnderna för investeringar om sammanlagt 1 309,6 mnkr.

Kommunens låneskuld 2017–2021

Utvecklingen gällande kommunens låneskuld framgår av nedanstående tabell.

	Utfall 2017	Prognos 2018	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021
Låneskuld (mnkr)	-596,1	-700	-850	-1 000	-1 300
Låneskuld kr/invånare	-18 130	-21 290	-25 850	-30 400	-39 530
<i>Genomsnitt för regionen</i>	<i>-66 700</i>				
<i>Rikssnitt</i>	<i>-51 400</i>				

Låneskulden ökar i enlighet med investeringsplaner och kommunens möjlighet till självfinansiering. En självfinansiering av investeringarna innebär att kommunen undviker en extra finansiell belastning genom att låna pengar till investeringar. Förutom de resultatbelastningar som räntan på lånen leder till, innebär lånefinansieringen att kommunens långsiktiga betalningsförmåga, soliditeten, försämras. Under kommande budgetperiod planeras investeringar om 1 309,6 mnkr. Av dessa beräknas kommunen kunna finansiera ca 50 procent, vilket innebär ett upplåningsbehov om ca 600 mnkr för perioden 2019–2021.

Investeringsnivån medför behov av ökad upplåning i kommunen, vilket leder till högre lånekostnader. Kommunen behöver sträva efter att minska kostnadsökningen under kommande budgetperiod. Det innebär att kommunen bör höja självfinansieringsgraden alternativt få ner investeringsvolymerna framöver. För att få ner investeringsvolymen bör kvalificerade prioriteringar göras mellan olika behov i kärnverksamheterna.

2.6 Övriga intäkter

Förutom skatteintäkter och statsbidrag omfattas kommunens intäkter av taxor och avgifter samt av försäljningar av anläggningstillgångar och exploateringsfastigheter.

I nämndernas budgetförslag ingår taxor och avgifter. Förändring av gällande taxor och avgifter framgår av avsnitt 7.

För 2019 budgeterar kommunen inga intäkter från försäljningar av anläggningar.

Det planeras även för försäljningar av exploateringsfastigheter motsvarande ca 35 mnkr för år 2019 och 10 mnkr år 2020. Som en jämförelsestörande post

2018 låg intäkter inom Mörby centrum-projektet om 38 mnkr. Dessa är en del i finansieringen av projektet.

Målet i budget 2019 med plan 2020–2021 är att successivt minska finansiering av verksamhet genom exploateringsintäkter. Dessa ska istället användas för investeringar och därmed öka kommunens självfinansieringsgrad.

3 Nämndernas budgetförslag

3.1 Nämndernas budgetförslag

Nämnderna lämnade sina budgetförslag den 31 augusti 2018.

Den 8 och 9 oktober hölls budgetöverläggningar mellan kommunstyrelsens arbetsutskott och nämndernas presidier.

Samtliga nämnder har i huvudsak lämnat sina budgetförslag i enlighet med lämnade planeringsförutsättningar och direktiv, vilka beslutades av kommunstyrelsen i maj 2018.

Nämndernas nettokostnader i budgetförslaget uppgår till 1 867,0 mnkr, vilket understiger den anvisade nettorammen för nämnderna 2019 med 4,0 mnkr.

Drift (mnkr)	Prognos 2018	Ordförandens förslag PLF	Nämndernas förslag	Differens
Kommunstyrelsen inkl. valnämnden	-120,4	-130,3	-130,4	0,0
- Produktionsutskottet	-11,3	0,0	0,0	0,0
Revision	-1,1	-1,3	-1,3	0,0
Överförmyndarnämnden	-3,6	-4,0	-3,6	0,4
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-8,5	-9,3	-9,3	0,0
Byggnadsnämnden	-11,8	-14,2	-14,2	0,0
VA-verksamhet och Avfall	0,0	0,0	0,0	0,0
Tekniska nämnden	-89,0	-102,4	-100,8	1,6
Fastighetsnämnden	12,8	6,5	6,5	0,0
Kultur- och fritidsnämnden	-92,0	-95,9	-95,6	0,3
Utbildningsnämnden	-886,3	-888,9	-888,9	0,0
Socialnämnden	-625,6	-631,2	-631,2	0,0
Summa nettokostnader	-1 836,8	-1 871,0	-1 868,8	2,3
Avgår internränta	59,5	59,5	59,5	
Nämndernas nettokostnader	-1 777,2	-1 811,5	-1 809,3	

Avvikelser jämfört med tilldelad ram i planeringsförutsättningarna:

Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämndens förslag till budget för 2019 är en ram om 3,6 mnkr. Det innebär en sänkning med 0,4 mnkr jämfört planeringsförutsättningarna och beror på att arvoden till gode män väntas bli lägre till följd av att ensamkommande barn och unga prognostiseras bli färre.

Tekniska nämnden

Tekniska nämndens förslag till budget för 2019 är en ram om 100,8 mnkr.

Det innebär en sänkning med 1,6 mnkr jämfört planeringsförutsättningarna. Orsaken är att de förväntade intäkterna ökar 2019, till stor del med hjälp av intäkter från markhyror kopplade till bygget av bostäder i Mörbyparken.

Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämndens förslag till budget för 2019 är en ram om 95,6 mnkr. Det innebär en sänkning med 0,3 mnkr jämfört planeringsförutsättningarna. Orsaken är minskade kapitalkostnader till följd av lägre internränta vilken har sänkts från 1,75 till 1,50 procent.

3.2 Nämndernas framtagande av mål

Enligt anvisningarna ska nämnderna i budgetförslagen kommentera målpåfyllelse vad avser ambitioner och förväntat resultat för 2019. Nämndernas budgetförslag har i detta avseende varit enligt anvisningarna och återfinns i bilaga 9.

4 Kommunstyrelsens förslag till budget

4.1 Övergripande politisk inriktning – kommunens inriktningsmål

Kommunfullmäktige beslutade 2017-09-04 § 100 att anta en vision för Danderyds kommun. Att Danderyds kommun har högt ställda ambitioner understryks av visionen som kommunfullmäktige i enighet beslutade att anta och som lyder:

”Danderyd – Sveriges bästa kommun att leva, bo och verka i”

Kommunfullmäktige gav samtidigt kommunstyrelsen i uppdrag att implementera vision och strategier i en ny mål- och styrmodell till januari 2019.

En viktig uppgift för nämnder och förvaltningar under 2018 har varit att påbörja anpassningen till kommunens målmodell i enlighet med den uppsatta visionen och de tillhörande fem strategierna. Nämnderna har i sina budgetförslag kopplat 62 inriktningsmål till dessa strategiområden, alla förslag till inriktningsmål återfinns i bilaga 9.

Övergripande strategiområden	Kopplade mål i budgetförslag 2019
1. Hög kvalitet	18 mål
2. Stor valfrihet	5 mål
3. Hög attraktivitet	15 mål
4. Hög effektivitet	18 mål
5. Stark utveckling	6 mål

Under 2018 har verksamheterna arbetat utifrån tidigare målmodell med de åtta övergripande KF-målen samt tidigare antagna inriktningsmålen kopplade till dessa KF-mål. Därför avslutas 2018 med uppföljning av dessa. 2019

börjar med implementeringen av nya målmodellen bestående av 5 övergripande strategiområden kopplade till visionen samt nämndernas förslag till nya inriktningsmål.

4.2 Nämndernas inriktningsmål och kommunens övergripande strategiområden

För att möjliggöra för Danderyds kommun att nå sin vision som Sveriges bästa kommun att leva, bo och verka i, beslutade kommunfullmäktige om fem strategiområden, vilka kommunens verksamheter ska förhålla sig till. Konkret innebär det att allt arbete som planeras och genomförs ska relateras till dessa strategiområden. Mot bakgrund av det har nämnderna utvecklat sina inriktningsmål med dessa strategiområden som utgångspunkt där varje inriktningsmål är kopplat till ett av dessa strategiområden. Dessa inriktningsmål kommer sedan i enlighet med den av kommunfullmäktige tidigare antagna målmodellen att brytas ner av respektive verksamhet, avdelning och enhet i verksamhetsplaner. På så sätt säkerställs det att verksamheterna arbetar enhetligt (med utgångspunkt från samma strategiområden) och mot kommunens vision.

4.3 Nämndernas budgeterade måluppfyllelse

Nämndernas föreslagna inriktningsmål 2019, samt förväntad måluppfyllelse, presenteras i bilaga 9.

4.4 God ekonomisk hushållning

Ett av de kopplade målen är ”God ekonomisk hushållning”. I bedömningen av det målet görs en sammanvägning av uppnådda resultat i förhållande till mål, resurser, prestationer mm. Bedömningen baseras på nämndernas måluppfyllelse för sina respektive inriktningsmål avseende kostnadseffektivitet samt på uppnådda resultat inom kommunens verksamheter.

Vidare vägs kommunens skattesats in liksom olika nationella jämförelser samt kommunens ekonomiska resultat jämfört med mål. Följande finansiella mål ska även vägas in i bedömningen av god ekonomisk hushållning 2020 och framåt.

Finansiella mål	Kort sikt 0–3 år	Lång sikt 3–5 år
Resultat	> 0	> 2 %
Resultat enligt balanskrav	> 0	> 0
Genomsnittlig nettokostnadsutveckling	<3,5 %	<3,0 %
Soliditet	45 %	45 %
Soliditet inkl. pensionsåtaganden	25 %	25 %
Självfinansieringsgrad av nettoinvesteringar	40 %	40 %
Nettokostnadernas andel av skatteintäkterna	100 %	98 %

Budgetförslaget 2019 och planen för 2020–2021 innebär att kommunens samtliga finansiella mål uppfylls.

Resultat och Resultat enligt balanskrav

Resultatet 2017 innebar ett resultat om -16,3 mnkr. Resultatet ställt mot balanskravet blev -16,3 mnkr. Prognosen 2018 är ett resultat om 0,0 och 0,0 mnkr ställt mot balanskravet. Det finns risk för att prognosen för 2018 blir lägre än väntat vilket resulterar i ett negativt resultat för 2018. Budgeten 2019 och planen för 2020–2021 tar höjd för ett negativt resultat på -50 mnkr för 2018. Det sammanlagda underskottet för 2017 och 2018 kan bli ca 66 mnkr och det positiva resultatet under planeringsperioden blir totalt ca 70 mnkr. Det innebär att kommunen planerar att reglera det negativa resultatet under de närmast följande tre åren, helt i enlighet med kommunallagen (2017:725) 11 kap. 12 §. Samtidigt siktar kommunen på ett långsiktigt positivt resultat på 2 procent, vilket motsvarar ca 35 mnkr för ett enskilt år.

4.5 Sammantagen bedömning av den finansiella ställningen

Danderyds kommun har en stark finansiell ställning långsiktigt i och med den låga skattesatsen och goda soliditeten.

Kommunen har en god kassalikviditet och en bra budgetföljsamhet.

En utmaning för kommunen i ett kortsiktigt perspektiv är att med fortsatt hög kvalitet hålla nettokostnadsutvecklingen nere och att den anpassas till nivån på skatteintäkterna. En fördel för kommunen i det arbetet är att kvaliteten i verksamheterna generellt är hög, trots att kostnaden per barn, elev i grundskola och gymnasieskola ligger lägre än genomsnittet för riket och ungefär i paritet med riket för övriga verksamheter.

Utmaningen i ett långsiktigt perspektiv är kommunens höga investeringsvolym. Det är av vikt att ekonomiskt utrymme planeras för de kapital- och övriga driftskostnader som investeringarna medför i och med införandet av komponentavskrivning på anläggningar.

Ytterligare utmaningar är om- och tillbyggnaden av Mörby centrum med omgivningar samt den fortsatta utredningen om en bättre miljö längs med E18 genom Danderyd, där tunnelförläggning av vägen är ett alternativ som studeras. Exploateringsprojekten integreras i kommunens redovisning, men påverkar främst kommunens finansbudget. Projektens intäkter och kostnader balanseras över åren.

5 Kommunstyrelsens budgetförslag till kommunfullmäktige

5.1 Driftsbudget 2019

Kommunstyrelsens budgetförslag innebär sammanfattningsvis att nämndernas nettokostnader kommer att uppgå till 1 849,9 mnkr 2019.

Som framgår av nedanstående resultatbudget beräknas resultatet 2019 bli ett överskott om 11,4 mnkr. Det balanskravsmässiga resultatet beräknas till 11,4 mnkr efter balanskravskorrigeringar då ingen försäljning av anläggning sker i budget.

Drift (mnkr)	Nämndernas budgetförslag	Ordförandens förslag	Avvikelse
Kommunstyrelsen	-130,4	-127,6	-2,8
- Produktionsutskottet	0,0	0,0	0,0
Revision	-1,3	-1,3	0,0
Överförmyndarnämnden	-3,6	-3,6	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-9,3	-9,3	0,0
Byggnadsnämnden	-14,2	-14,2	0,0
VA-verksamhet och Avfall	0,0	0,0	0,0
Tekniska nämnden	-100,8	-94,8	-6,0
Fastighetsnämnden	6,5	6,5	0,0
Kultur- och fritidsnämnden	-95,6	-93,6	-2,0
Utbildningsnämnden	-888,9	-884,8	-4,1
Socialnämnden	-631,2	-627,2	-4,0
Summa	-1 868,8	-1 849,9	-18,9
<i>Avgår internränta</i>	59,5	59,5	0,0
Nämndernas nettokostnader	-1 809,3	-1 790,4	-18,9
Pensioner, PO-differens m.m.	-51,5	-51,5	0,0
Semesterlöneskuld	0,0	0,0	0,0
Realisationsvinster, exploatering	35,0	34,0	-1,0
<i>Nya lokaler Mörby centrum</i>	-3,6	-3,6	0,0
Försäljning av anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0
Verksamhetens nettokostnad	-1 829,4	-1 811,5	17,9
Skatteintäkter, utjämning & statsbidrag	1 831,4	1 827,9	-3,5
Extern medelsförvaltning	1,0	1,0	0,0
Finansnetto	-5,4	-6,0	-0,6
Årets resultat	-2,4	11,4	13,8
Balanskravskorrigering	0,0	0,0	0,0
Resultat enligt balanskravet	-2,4	11,4	13,8

En fullständig resultatbudget för 2019 samt resultatplan för 2020–2021 framgår av bilaga 4.

5.2 Ägardirektiv till produktionsutskottet

I enlighet med kommunfullmäktiges beslut 2016-06-13 § 57, Komplettering av modell för kundval i Danderyds kommun, finns ett ägardirektiv för produktionsutskottet enligt bilaga 14. Syftet med ägardirektivet är att stärka styrningen av egenregin, dvs. den kommunala produktionen av skola och omsorg. Om egenregin ska bli framgångsrik så behöver den produktionsgemensamma nivån ta ett större ansvar i styrningen, men också ges större och tydligare ansvar och befogenhet. Ett annat syfte med ägardirektivet är att tydliggöra att egenregin måste genomföra åtgärder för att komma tillrätta med underskottet och nå ett noll resultat.

5.3 Investeringsbudget 2019

Förslag till investeringsbudget för 2019 upptar nettoinvesteringar om 328,9 mnkr, vilket är enligt nämndernas förslag.

(mnkr)	Investeringar 2019 PLF	Nämndernas förslag 2019	Ordförandens förslag 2019	Avvikelse
Kommunstyrelsen inkl. valnämnden	-3,5	-6,2	-6,2	0,0
Produktionsutskottet	-5,0	-5,0	-5,0	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-0,3	-0,5	-0,5	0,0
Byggnadsnämnden	-0,9	-2,0	-2,0	0,0
Fastighetsnämnden	-209,5	-166,3	-166,3	0,0
VA-verksamhet och Avfall	-12,7	-44,1	-44,1	0,0
Tekniska nämnden	-103,8	-82,3	-82,3	0,0
Kultur- och fritidsnämnden	-23,9	-22,0	-22,0	0,0
Utbildningsnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Socialnämnden	-1,2	-0,5	-0,5	0,0
Summa	-360,7	-328,9	-328,9	0,0

Införande av komponentavskrivning

Komponentavskrivning tillämpas av fastighetsnämnden fr.o.m. 2016. För tekniska nämnden, kultur- och fritidsnämnden och Djursholms AB skedde införandet fr.o.m. 2017. Införandet innebär att underhållsbudgeten, som dessförinnan belastat driftsbudgeten, delvis övergått i investeringar. En följd av komponentavskrivningen är att nämndernas kapitalkostnader successivt har och fortsatt kommer att öka, vilket återigen belastar driftsbudgeten.

5.4 Exploateringsbudget 2018

Exploateringsbudgeten redovisas under avsnitt 8.1 Kommunstyrelsen. Kostnader för exploateringsprojekt under budgetperioden är budgeterade under kommunstyrelsen.

Regelverket beträffande exploatering

För exploateringsprojekt gäller följande redovisningsprinciper: Nedlagda utgifter i exploateringsområdena redovisas som omsättningstillgång intill dess att exploaterings- eller markanvisningsavtal undertecknas. Vid undertecknat avtal bokförs exploateringsintäkten över resultatet och nedlagda utgifter för

avgränsat exploateringsprojekt. Infrastrukturella investeringar i exploateringsområdet aktiveras som anläggningstillgång i takt med att tillgången tas i bruk. Kommunen kan inte direktavskriva anläggningstillgångar genom de exploateringsinkomster som uppstår.

5.5 Verksamhetsplan 2020–2021

Nämnderna har redovisat driftskostnadsberäkningar och investeringsbehov för åren 2020–2021. Kommunstyrelsen har, utifrån nämndernas redovisningar, gjort en översiktlig bedömning av den ekonomiska utvecklingen under perioden.

Bedömningen, som redovisas nedan och i bilaga 4, innebär att 2020 och 2021 års ramar har räknats upp/ned med förväntade volymökningar samt vissa förslag till kostnadsökningar som nämnderna har redovisat. Vidare har en uppräkningsgjort med 1 procent per år för att möta förväntade pris- och lönekostnadsökningar. I föreslagna ramar ingår kommunövergripande effektiviseringar.

Planeringen för perioden 2020–2021 bygger likt 2019 på en utdebitering om 17:55, det vill säga ett ökat uttag om 20 öre jämfört 2018.

Exploateringsintäkter budgeteras med 10 mnkr 2020 och 0,0 mnkr 2021.

5.6 Resultatbudget 2019 med resultatplan 2020–2021

(mnr)	Rev Budget 2018	Ordförandens förslag 2019	Ordförandens förslag 2020	Ordförandens förslag 2021
Kommunstyrelsen inkl. valnämnden	-118,5	-127,6	-129,6	-132,0
- Produktionsutskottet	0,0	0,0	0,0	0,0
Revision	-1,1	-1,3	-1,3	-1,3
Överförmyndarnämnden	-4,0	-3,6	-3,6	-3,7
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-9,1	-9,3	-9,4	-9,5
Byggnadsnämnden	-12,4	-14,2	-14,4	-14,5
VA-verksamhet och Avfall	0,0	0,0	0,0	0,0
Tekniska nämnden	-94,9	-94,8	-95,7	-96,7
Fastighetsnämnden	14,2	6,5	7,4	7,3
Kultur- och fritidsnämnden	-92,3	-93,6	-94,5	-95,5
Utbildningsnämnden	-879,4	-884,8	-893,6	-902,6
Socialnämnden	-619,9	-627,2	-633,5	-639,8
<i>Besparingar på nämnd</i>			14,0	25,0
Summa	-1 817,5	-1 849,9	-1 854,3	-1 863,2
Avgår internränta	59,5	59,5	59,5	59,5
Nämndernas nettokostnader	-1 758,0	-1 790,4	-1 794,8	-1 803,7
Pensioner, PO-diff m.m.	-49,6	-51,5	-55,3	-57,6
Semesterlöneskuld	0,0	0,0	0,0	0,0
Realisationsvinster, exploatering	65,0	34,0	10,0	0,0
<i>Nya lokaler Mörby centrum</i>	-3,6	-3,6	-9,0	-10,0
Försäljning av anläggning	0,0	0,0	0,0	0,0
Verksamhetens nettokostnad	-1 746,2	-1 811,5	-1 849,1	-1 871,3
Skatteintäkter, utjämning & statsbidrag	1 750,8	1 827,9	1 875,5	1 918,4
Extern medelsförvaltning	1,0	1,0	1,0	1,0
Finansnetto	-5,4	-6,0	-6,5	-8,0
Årets resultat	0,2	11,4	20,9	40,1
Balanskravskorrigerering	0,0	0,0	0,0	0,0
Resultat enligt balanskravet	0,2	11,4	20,9	40,1

Som framgår av ovanstående plan redovisas ett positivt resultat om 11,4 för 2019, 20,9 mnr för 2020 och 40,1 mnr 2021. Att förslaget innebär ett överskott över planperioden beror på balanskravsregeln. Regeln innebär att kommunen måste hämta hem tidigare års underskott.

Besparingarna som ligger över åren 2020 och 2021 på en egen rad kommer att fördelas mellan nämnderna i arbetet med framtagandet av planeringsförutsättningarna till budget 2020.

Det balanskravsmässiga resultatet budgeteras till 11,4 mnr 2019, 20,9 mnr 2020 och 40,1 mnr 2021. För åren 2020–2021 har nämndernas totala ramar räknats upp med ca 1 procent för pris- och löneutveckling, samt 1 procent för äldrepenng, hemtjänstcheck, barnomsorgs- och skolpeng.

5.7 Investeringsplan 2019 – 2021

(mnkr)	Investeringsram 2019 PLF (prel.)	Ordförandens förslag 2019	Ordförandens förslag 2020	Ordförandens förslag 2021
Kommunstyrelsen	-3,5	-6,2	-4,0	-4,0
Produktionsutskottet	-5,0	-5,0	0,0	0,0
Miljö- och hälso- skyddsnämnden	-0,3	-0,5	-0,4	-0,3
Byggnadsnämnden	-0,9	-2,0	-1,2	-0,5
Fastighetsnämnden	-209,5	-166,3	-163,5	-436,0
VA-verksamhet och Avfall	-12,7	-44,1	-27,5	-27,5
Tekniska nämnden	-103,8	-82,3	-150,0	-113,1
Kultur- och fritidsnämnden	-23,9	-22,0	-27,2	-22,7
Utbildningsnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Socialnämnden	-1,2	-0,5	-2,4	-0,5
Summa	-360,7	-328,9	-376,1	-604,6

6 Fastställande av kommunens övergripande mål

Kommunstyrelsens förslag till fullmäktige

1. Fullmäktige fastställer kommunens strategiområden enligt bilaga 9.

7 Nämndvis genomgång av budgetförslaget

Kommunstyrelsens förslag till driftsbudget ligger sammantaget 18,9 mnkr lägre än nämndernas budgetförslag. En sådan minskning av kostnaderna är nödvändig för att åstadkomma en långsiktigt hållbar ekonomi för kommunen. Kommunstyrelsen uppdrar till respektive nämnd att göra omprioriteringar inom tilldelad budgetram, så att kostnadsminskningar kan genomföras.

7.1 Kommunstyrelsen

Kommunledningskontorets budgetförslag

Driftsbudget

Kommunstyrelsen inklusive valnämndens ram för 2019 uppgår till 130,4 mnkr enligt planeringsförutsättningarna.

Investeringar

Kommunstyrelsen har förslag på ett antal utvecklingsprojekt främst kopplade till investeringar i IT-stöd, som är angelägna att genomföra under 2019, och föreslår en investeringsbudget uppgående till 6,2 mnkr. Förslaget innebär även ökade driftskostnader i form av licensavtal, support, personal, avskrivningar, internränta m.m. vilket hanteras inom befintligt ramförslag.

Kommunstyrelsens överväganden och förslag

Kommunstyrelsen inklusive valnämnden föreslås erhålla 127,6 mnkr i driftsbudget. Förslaget innebär ett krav på effektiviseringar om 2,8 mnkr.

Kommunstyrelsen föreslås erhålla 6,2 mnkr i investeringsbudget. Kommunstyrelsen föreslår vidare att valnämnden erhåller en driftsbudget om 1,5 mnkr för genomförande av val till Europaparlamentet 2019.

Kommunstyrelsens förslag till fullmäktige

2. Fullmäktige fastställer kommunstyrelsens inriktningsmål enligt bilaga 9.
3. Fullmäktige anvisar kommunstyrelsen driftsanslag om 126,1 mnkr och investeringsanslag om 6,2 mnkr, se bilaga 1.
4. Fullmäktige anvisar valnämnden 1,5 mnkr
5. Fullmäktige bemyndigar kommunstyrelsen att under 2019 bekosta planerings- och projekteringsåtgärder inom aktuella exploateringsområden inom en kostnadsram om 30 mnkr.

7.1.1 Produktionsutskottet

Produktionsutskottets budgetförslag

Investeringsbudget

Kommunstyrelsens produktionsutskott har för 2019 begärt en investeringsram om 5,0 mnkr. Investeringsbehovet avser möbler, utrustning mm och omfattar samtliga resultatenheter. Respektive resultatenheter finansierar kapitalkostnaderna (avskrivning och internränta) efter genomförda inköp.

Kommunstyrelsens överväganden och förslag

Kommunstyrelsen föreslår att produktionsutskottet erhåller en investeringsbudget om 5,0 mnkr för inventarieanskaffning m.m. under 2019.

Beträffande driftsbudget anvisas inte produktionsutskottet medel i budget, då verksamhetens intäkter utgörs av de peng- och checkersättningar som kommunfullmäktige beslutar.

Ägardirektiv för produktionsutskottet är framtaget enligt uppdrag utifrån kommunfullmäktiges beslut 2016-05-23 § 73 om komplettering av modell för kundval i Danderyds kommun. I ägardirektivet framgår ändamål och krav på verksamheten. Ägardirektivet ska årligen beslutas av kommunfullmäktige. Avkastningskravet för år 2019 föreslås till noll (0) kronor.

Kommunstyrelsens förslag till fullmäktige

6. Fullmäktige anvisar produktionsutskottet investeringsanslag om 5 mnkr, se bilaga 1.
7. Fullmäktige fastställer avkastningskravet för produktionsutskottet till noll (0) kronor, se bilaga 14.

7.2 Revisionen

Revisionens anslag enligt planeringsförutsättningarna är 1,3 mnkr, en uppräknig med 1 procent från föregående år.

Kommunstyrelsens förslag till fullmäktige

8. Fullmäktige anvisar revisionen driftsanslag om 1,3 mnkr, se bilaga 1.

7.3 Överförmyndarnämnden

Nämndens budgetförslag

Driftsbudget

Överförmyndarnämndens förslag till budget för 2019 uppgår till 3,6 mnkr, vilket är 0,4 mnkr lägre jämfört med planeringsförutsättningarna. Sänkningen beror främst på att arvoden till gode män väntas bli lägre till följd av att ensamkommande barn och unga prognostiseras bli färre.

Investeringsbudget

Inga investeringar planeras under 2019.

Kommunstyrelsens överväganden och förslag

Kommunstyrelsen föreslår att överförmyndarnämnden erhåller 3,6 mnkr i driftsbudget 2019.

Kommunstyrelsens förslag till fullmäktige

9. Fullmäktige fastställer överförmyndarnämndens inriktningsmål enligt bilaga 9.
10. Fullmäktige anvisar överförmyndarnämnden driftsanslag om 3,6 mnkr, se bilaga 1.

7.4 Fastighetsnämnden

Nämndens budgetförslag

Driftsbudget

Fastighetsnämndens budgetförslag är en ram om 6,5 mnkr för 2019 vilket är enligt direktiven i planeringsförutsättningarna.

Intäkterna från hyror 2019 budgeteras till 265,9 mnkr. Detta motsvarar samma nivå som prognostiserat resultat för 2018 som redovisats i bokslut för kvartal 2. Efter beslut i kommunstyrelsen höjs externa och interna hyror med 2 procent vilket motsvarar Konsumentprisindex (KPI).

Under kommande år planeras för införande av ny internhyresmodell för skolor och förskolor. Införandet av ny internhyresmodell kommer att innebära behov av omförhandling av hyresavtal med externa hyresgäster, vilket är en process över flera år kopplat till respektive hyresavtal.

Investeringsbudget

Fastighetsnämndens förslag till budget och plan för fastighetsinvesteringar uppgår till 166,3 mnkr 2019, vilket är 43,2 mnkr lägre än den investeringsram som anges i planeringsförutsättningarna. I investeringsramen ingår satsningar inom skola samt för äldre och funktionsnedsatta.

Investeringsbudgeten utgår från kända behov fastlagda i förstudier och andra utredningar samt av fullmäktige fattade beslut. Hänsyn tas även till förändrade redovisningsprinciper gällande komponentavskrivning som påverkar och förändrar såväl drifts- som investeringsbudget i förhållande till ramförslaget.

Större investeringsprojekt under 2019 är ombyggnad av Mörbyskolan, ombyggnad av Svea 1 från förskola till LSS-boende, renovering av pensionärsbostäder i Enebyberg och nybyggnation av ett LSS-boende på Stationsvägen.

Kommunstyrelsens överväganden och förslag

Fastighetsnämnden föreslås erhålla 6,5 mnkr i driftsbudget, vilket är enligt kommunstyrelsens förslag i planeringsförutsättningarna.

Efter beslut i kommunstyrelsen ska de kommunala hyornas index uppräknas likt privata. För 2019 är den genomsnittliga indexuppräknningen (KPI över tre år) ca två procent. Kommunstyrelsen föreslår att externa och interna hyror höjs enligt konsumentprisindex (KPI).

Investeringsbudgeten för 2019 föreslås till 166,3 mnkr i enlighet med nämndens förslag.

Kommunstyrelsens förslag till fullmäktige

11. Fullmäktige fastställer fastighetsnämndens inriktningsmål enligt bilaga 9.

12. Fullmäktige fastställer fastighetsnämndens nettoram till 6,5 mnkr och investeringsanslag om 166,3 mnkr, se bilaga 1.
13. Internhyrorna justeras upp med 2,0 procent från den 1 januari 2019.

7.5 Byggnadsnämnden

Nämndens budgetförslag

Driftsbudget

Byggnadsnämndens budgetförslag är en ram om 14,2 mnkr för 2019 vilket är enligt direktiven i planeringsförutsättningarna.

Byggnadsnämnden har enligt protokoll 2018-08-29, § 71, föreslagit förändringar i nuvarande plan-, bygglov- samt kart- och mättaxa från 2015. Sammanfattningsvis utgör förslaget en höjning av bygglovstaxan med 9 procent genom ökning av justeringsfaktor N 1,2 till 1,3.

Den föreslagna justeringen beror på att miljö- och stadsbyggnadskontoret har behov av att förstärka administrationen och handläggningen då antalet ärenden ökar.

Investeringsbudget

Byggnadsnämnden föreslår en investeringsram om 2,0 mnkr 2019, vilket är 1,1 mnkr högre än den investeringsram om 0,9 mnkr som anges i planeringsförutsättningarna. Investeringsbudgeten omfattar genomgång av nämndens handlingar som förvaras i förråd sedan flytten från tekniska nämndhuset till Mörby centrum, inskanning av pappersarkivet, fortsatt digitalisering och utveckling av e-tjänster samt en post för oförutsett.

Kommunstyrelsens överväganden och förslag

Kommunstyrelsen föreslår att byggnadsnämnden erhåller 14,2 mnkr i driftsbudget 2019, vilket är enligt tilldelad ram planeringsförutsättningarna.

Kommunstyrelsen föreslår 2,0 mnkr i investeringsbudget i enlighet med nämndens förslag. Nämndens förslag omfattar bland annat medel för digitalisering och e-tjänster, arkiv och fortsatt utveckling av kartsystem och underhåll av kartdata.

Kommunledningskontoret ställer sig bakom byggnadsnämndens förslag om höjning av bygglovstaxan med 9 procent genom ökning av justeringsfaktor N 1,2 till 1,3.

Kommunstyrelsens förslag till fullmäktige

14. Fullmäktige fastställer byggnadsnämndens inriktningsmål enligt bilaga 9.

15. Fullmäktige anvisar byggnadsnämnden driftsanslag om 14,2 mnkr och investeringsanslag om 2 mnkr, se bilaga 1.
16. Fullmäktige godkänner byggnadsnämnden förslag om en höjning av nuvarande plan-, bygglov- samt kart- och mättaxa genom höjning av justeringsfaktorn N 1,2 till 1,3.

7.6 Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Nämndens budgetförslag

Driftsbudget

Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslår en ram om 9,3 mnkr för 2019 vilket är enligt direktiven i planeringsförutsättningarna.

Investeringar

Miljö- och hälsoskyddsnämndens förslag till investeringsbudget för 2019 uppgår till 0,5 mnkr vilket är 0,2 mnkr högre än den ram som anges i planeringsförutsättningarna. Investeringarna omfattar digitalisering och e-tjänster, digitalisering av arkivhandlingar, slutbetalning av ärendehanteringssystemet, samt en post för oförutsett.

Kommunstyrelsens överväganden och förslag

Kommunstyrelsen föreslår att miljö- och hälsoskyddsnämnden erhåller 9,3 mnkr i driftsbudget 2019, vilket är enligt tilldelad ram planeringsförutsättningarna.

Kommunstyrelsen föreslår 0,5 mnkr i investeringsbudget i enlighet med nämndens förslag. Nämndens förslag omfattar bland annat medel för digitalisering och e-tjänster, digitalisering av arkivhandlingar, slutbetalning av ärendehanteringssystemet, samt en post för oförutsetta händelser.

Kommunstyrelsens förslag till fullmäktige

17. Fullmäktige fastställer miljö- och hälsoskyddsnämndens inriktningsmål enligt bilaga 9.
18. Fullmäktige anvisar miljö- och hälsoskyddsnämnden driftsanslag om 9,3 mnkr, och investeringsanslag om 0,5 mnkr, se bilaga 1.

7.7 Kultur- och fritidsnämnden

Nämndens budgetförslag

Driftsbudget

Kultur- och fritidsnämndens budgetförslag för år 2019 uppgår till 95,6 mnkr, vilket är 0,3 mnkr mindre än direktiven i planeringsförutsättningarna. Sänkningen beror på en lägre internränta.

Investeringsbudget

Kultur- och fritidsnämndens förslag till investeringsbudget för 2019 uppgår till 22,0 mnkr vilket är 1,9 mnkr lägre än den ram som anges i planeringsförutsättningarna.

Flera omDispositioner har gjorts, bland annat har bygget av nya servicebyggnader på Enebybergs IP och Danderydsvallen flyttats fram. Huvudsakliga investeringsåtgärder avser även fortsättningsvis ishallar och ismiljöer såsom renovering av ishallsöverbyggnaden på Stockhagen, ny ispist och kylanläggning på Danderydsvallen, ombyggnation av ismaskinsgarage med luftslussar för minskad energiåtgång. Det pågående projektet med servicebyggnad på Stockhagen utvidgas och delas i två etapper för att långsiktigt skapa en god omklädnings- och träningsituation.

Budgetförslaget innebär även förbättrad måluppfyllelse beträffande tillgänglighet genom översyn av parkerings- och trafiksituationen, främst runt Stockhagen, samt åtgärder för att personer med funktionsvariationer lättare ska kunna utnyttja idrottsplatsen vid Danderyds gymnasium.

Kommunstyrelsens överväganden och förslag

Kommunstyrelsen föreslår att kultur- och fritidsnämnden erhåller en driftsbudget om 93,6 mnkr, vilket är 2,0 mnkr lägre jämfört med nämndens förslag.

Kommunstyrelsen bedömer att det bör vara möjligt för nämnden att minska kostnaderna med 2,0 mnkr, utan att det i större utsträckning påverkar verksamheten negativt. Mot denna bakgrund menar kommunstyrelsen att kultur- och fritidsnämndens budgetram kan minskas med 2,0 mnkr genom att nämnden och förvaltningen gör omprioriteringar inom budget.

Kommunstyrelsen föreslår en investeringsbudget om 22,0 mnkr för 2019 vilket är enligt nämndens förslag.

Kommunstyrelsens förslag till fullmäktige

19. Fullmäktige fastställer kultur- och fritidsnämndens inriktningsmål enligt bilaga 9.
20. Fullmäktige anvisar kultur- och fritidsnämnden driftsanslag om 93,6 mnkr och investeringsanslag om 22 mnkr.

7.8 Tekniska nämnden

Nämndens budgetförslag

Driftsbudget

Tekniska nämndens budgetförslag 2019, för verksamhet som inte är taxefinansierad, uppgår till 100,8 mnkr vilket är 1,6 mnkr lägre än direktiven i planeringsförutsättningarna.

VA-verksamhet

Driftsbudgeten präglas av två förändringar. Kostnaden för spillvattenhanteringen ökar kraftigt med 12 procent eller ca 2,0 mnkr medan kapitalkostnaderna minskar med ca 30 procent eller ca 5,0 mnkr. Anledningen till minskade kapitalkostnader är att stora projekt som tidigare genomförts nu är färdigavskrivna. Driftskostnaderna förväntas ligga på samma nivå som föregående år. Verksamheten står inför att genomföra flera utvecklingsprojekt som syftar till att effektivisera och kostnadsminimera verksamheten på lång sikt. Initialt kräver dock dylika projekt mer resurser än vad besparingen ger. Konsultkostnaden ligger därför högre jämfört med föregående år.

För att möta de sammantaget ökade kostnaderna föreslås en höjning av VA-taxan med 6 procent på både anläggnings- och brukningsdelen.

Budget (mnkr)	Utfall 2016	Utfall 2017	Budget 2018	Budget 2019	Budget 2020	Budget 2021
Nettokostnader	2,8	-2,7	-5,7	-1,6	-0,8	-0,7
Fond	10,2	7,5	1,9	0,2	-0,5	-1,3

Över tid ska VA-verksamheten ge ett nollresultat. Utvecklingen de kommande åren ger en fullständig återföring av fonden vilket är positivt.

Avfall

Avfallsverksamhetens ekonomi är taxefinansierad och intäkterna kommer från de avgifter som kommunens abonnenter betalar för sin avfallshämtning. Kostnaderna utgörs av ersättning till de entreprenörer som samlar in avfall på uppdrag av kommunen, behandlingskostnader för det insamlade avfallet, kostnad för återvinningscentraler samt personal och administration.

Driftsbudgeten för 2019 innehåller både ökade intäkter och kostnader jämfört med vad som prognostiserats 2018. Tekniska nämnden har lämnat förslag till en generell höjning av avfallstaxan. Den nya avfallstaxan föreslås träda i kraft den 1 februari 2019. I budget 2018 lämnades prognos för 2019 om ett positivt resultat om 1,4 mnkr. Den prognosen sänktes till 1,0 mnkr för 2019 trots ökade kostnader. Resultatet kan väntas uppnås med hjälp av ökade intäkter (4,4 mnkr).

2019 års budgeterade intäkter uppgår till 31,3 mnkr vilket är en ökning med 4,4 mnkr från 2018. Avfallsverksamhetens avfallstaxa har tidigare varit underfinansierad vilket har genererat ett underskott i avfallsfonden. För att

återbetala skulden till fonden är den nya avfallstaxan från 2019 överfinansierad med 1,5 mnkr per år. Med en ny avfallstaxa från 1 februari 2019 väntas ett positivt resultat om 1,0 mnkr för året. Avfallsfondens utgående balans 2019 väntas vara negativt och med ett fortsatt årligt resultat om 1,5 mnkr väntas fonden vara åter i balans med 0,2 mnkr år 2021.

Avfallsfondens utveckling:

	Budget 2018	Budget 2019	Prognos 2020	Prognos 2021
Summa intäkter	26,9	31,3	31,8	31,8
Summa kostnader	-27,6	-30,3	-30,3	-30,3
Resultat	-0,7	1	1,5	1,5
Avfallsfonden	-3,9	-2,8	-1,3	0,2

Avfallsfonden har ett underskott som måste balanseras med ca 1,5 mnkr på tre år (2019–2021). I den händelse att förslaget till ny avfallstaxa inte antas finns det därför ett kvarvarande behov av att höja avfallstaxan med minst 9 procent 2019.

Investeringsbudget

Tekniska nämndens förslag till investeringsbudget för 2019 uppgår till 82,3 mnkr, vilket är 21,5 mnkr lägre än den ram som anges i planeringsförutsättningarna.

Gata och trafik

Investeringar 2019 för Gata och trafik omfattar framför allt beläggningsplan 19 mnkr och konstbyggnader 5 mnkr. Därtill påbörjas projekteringen av ombyggnaden av Roslagsbanans plankorsning vid Portvägen i Enebyberg tillsammans med Landstingets trafikförvaltning/SL, enligt betalplan 5 mnkr 2019.

Satsningen på att uppföra bullerskydd längs med E18 har mottagits positivt. Eftersom Trafikverket medfinansierar projektet beräknas medel i innevarande års budget kunna ombudgeteras till 2019, och 7 mnkr ligger sedan tidigare i plan för 2019. Förslag till ytterligare sträckor som är i behov av bullerskärmar utreds.

Belysningsanläggningen är gammal och i behov av åtgärd. En fortsatt upprustning av anläggningen är nödvändig. Fortsatt införande av LED som ljuskälla planeras för att minska energianvändningen och minska driftskostnaden.

Satsningen på upprustning av kommunens vägnät fortsätter 2019–2021 i enlighet med beläggningsplan för upprätthålla vägar och gc-vägars kapitalvärde.

Park och natur

Beslutet att bygga en temapark vid Sättra äng togs i tekniska nämnden 2018. Projektet löper över 2018 och 2019 och 5 mnkr budgeteras för 2019 ovanpå de 4 mnkr som redan finns i budget 2018.

En satsning på att rusta upp lekparken och finparker generellt i kommunen gör att 0,5 mnkr och 1,5 mnkr budgeteras för detta under 2019 för att sedan öka ytterligare från 2020 till 2021.

Kommunens gång- och cykeltunnlar under E18 är i behov av upprustning och föreslås få medel om 0,8 mnkr för detta 2019 med ytterligare totalt 2 mnkr fördelade över 2020 och 2021.

Hamnar

Utöver en årlig rambudget för investering i pontoner på 1,0 mnkr så budgeteras 2,5 mnkr 2019 för projektering och utredning av kajprojektet Ranängen. Kajprojektet kommer sedan löpa över 2020 och 2021.

VA

VA-verksamhetens förslag till investeringar uppgår till 43,5 mnkr 2019. Verksamheten har utifrån kända uppgifter uppskattat aktuellt investeringsbehov.

Avfall

Avfallsverksamhetens förslag till investeringar uppgår till 0,6 mnkr 2019. Investeringsbudgeten avser inköp av avfallskärl till nya abonnenter samt för utbyte av förbrukade kärl. För 2018 budgeterades 0,7 mnkr vilket vid delåret visade sig vara för mycket. Inför 2019 prognostiseras 0,6 mnkr för kärl vilket uppskattas inrymma det väntade ökade behovet av matavfallskärl.

Kommunstyrelsens överväganden och förslag

Kommunstyrelsen föreslår att tekniska nämnden erhåller 94,8 mnkr i driftsbudget 2019. Förslaget innebär ett krav på effektiviseringar om 6,0 mnkr.

Kommunstyrelsen föreslår vidare att tekniska nämnden erhåller 82,3 mnkr i investeringsbudget. Kommunstyrelsens bedömning är att de investeringar som planeras i broar, belysning, upprustning av vägnätet samt fortsatt renovering av kajer kommer att ge positiva effekter avseende driftskostnader framför allt gällande framtida underhåll.

Kommunstyrelsen tillstyrker tekniska nämndens förslag till höjning av VA-taxan med 6 procent 2019 för både anläggnings- och brukaravgifter. Dels beroende på att förväntade kostnadsökningar, dels beroende på det ackumulerade underskottet vilket beräknas uppgå till -1,3 mnkr 2021. Senast nämnden höjde taxan var 2018 och då med 2 procent.

Kommunstyrelsen konstaterar att avfallsfondens ingående balans 2018 är -3,1 mnkr. Det prognostiserade resultatet för 2018 är -0,8 mnkr, vilket gör att underskottet i fonden kommer öka ytterligare. För att möjliggöra ett positivt

resultat för kommande år och på sikt återbetala skulden till fonden krävs ökade intäkter.

Kommunstyrelsen tillstyrker tekniska nämndens förslag om en höjning av avfallstaxan enligt bilaga 8.

Investeringsbudget VA och Avfall

Beträffande VA- och Avfallsverksamheterna föreslår kommunstyrelsen att tekniska nämnden erhåller 43,5 mnkr respektive 0,6 mnkr i investeringsmedel 2019.

Kommunstyrelsens förslag till fullmäktige

21. Fullmäktige fastställer tekniska nämndens inriktningsmål enligt bilaga 9.
22. Fullmäktige anvisar tekniska nämnden driftsanslag om 94,8 mnkr och investeringsanslag om 82,3 mnkr, se bilaga 1.
23. Fullmäktige anvisar tekniska nämnden investeringsanslag för VA-verksamheten med 43,5 mnkr samt för Avfallsverksamheten med 0,6 mnkr.
24. Fullmäktige godkänner tekniska nämndens begäran om en höjning av VA-taxan med 6 procent för 2019.
25. Fullmäktige godkänner tekniska nämndens begäran om en höjning av Avfallstaxan med 9 procent 2019.

7.9 Utbildningsnämnden

Nämndens budgetförslag

Driftsbudget

Utbildningsnämndens budgetförslag uppgår till 888,9 mnkr, vilket är enligt direktiven i planeringsförutsättningarna. Förslaget grundar sig på en genomsnittlig penghöjning med 1,5 procent.

Utbildningsnämndens budget baseras till allra största del på volymer; grunden är alltså i mycket hög grad aktuell befolkningsprognos. Årets befolkningsprognos visar att det, jämfört med förra årets prognos, är färre barn 2019. Skillnaden är ca 130 barn/elever i åldrarna 1–18 år, vilket motsvarar -12,3 mnkr

Kommunstyrelsens överväganden och förslag

Kommunstyrelsen föreslår att utbildningsnämnden erhåller 884,8 mnkr i driftsbudget 2019 efter justeringar för volymer. Kommunstyrelsens förslag innebär samtidigt ett krav på effektiviseringar om 1,0 mnkr jämfört nämndens ramförslag.

Kommunstyrelsen föreslår att penguppräkningsen 2019 sätts till 1,5 procent för förskola, pedagogisk omsorg och årskurs F–6. För årskurs 7–9 och fritidshem föreslås en uppräkningsen med 1,0 procent. Efter en genomförd omvärldsbevakning och jämförelser med andra kommuner i stockholmsregionen kan kommunstyrelsen konstatera att Danderyds ersättningar inom barnomsorg och skola ligger högt i jämförelse. Mycket beroende på att det årligen skett en relativt hög uppräkningsen om 2 procent, samt att det har genomförts lönestrategiska satsningar om närmare 30 mnkr den senaste femårsperioden riktade mot lärarkollektivet.

I kommunstyrelsens förslag till ram ingår sedan tidigare förstärkningar motsvarande 5,8 mnkr. Det är förstärkningar som nämnden kan behöva omprioritera i och med ställd förväntan om effektiviseringar inom nämndens verksamheter. Kommunstyrelsen bedömer dock föreslagen förstärkning av ledningsorganisation och administration inom den nya bildnings- och omsorgsförvaltningen som en nödvändig kvalitetssäkring inför kommande verksamhetsår.

Utöver ovan nämnda förstärkningar i budgeten ges nämnden ett tillskott om 0,4 mnkr för att täcka planerad hyreshöjning avseende slottet och flyglarna.

Utbildningsnämnden har inte begärt någon investeringsbudget för 2019.

Kommunstyrelsens förslag till fullmäktige

26. Fullmäktige fastställer utbildningsnämndens inriktningsmål enligt bilaga 9.
27. Fullmäktige anvisar utbildningsnämnden driftsanslag om 884,8 mnkr, se bilaga 1.
28. Fullmäktige fastställer ersättningsnivåer (peng) inom förskola, pedagogisk omsorg, fritidshem och grundskola från 1 januari 2019 enligt bilaga 6.

7.10 Socialnämnden

Nämndens budgetförslag

Driftsbudget

Socialnämndens budgetförslag uppgår till 631,2 mnkr, vilket är enligt direktiven i planeringsförutsättningarna.

Socialnämnden föreslår att ersättningarna i form av hemtjänstcheck och äldrepeng föreslås höjas med två procent till 2019.

Socialnämnden har identifierat en del utmaningar 2019 inom områdena: mottagande och integration av nyanlända, orosanmälningar och utredningar av barn och unga, utökad samverkan kring ungdomsfrågor, rätt stöd till personer med funktionsnedsättning.

Investeringsbudget

Socialnämndens förslag till investeringsbudget för 2019 uppgår till 0,5 mnkr vilket är 0,7 mnkr lägre än den ram som anges i planeringsförutsättningarna.

Kommunstyrelsens överväganden och förslag

Kommunstyrelsen föreslår att socialnämnden erhåller 627,2 mnkr i driftsbudget 2019. Förslaget är 4,0 mnkr lägre jämfört med socialnämndens förslag.

Kommunstyrelsen föreslår att peng- och checkuppräknings 2019 sätts till 1 procent istället för föreslagna 2 procent. En procent motsvarar 3,0 mnkr. Kommunstyrelsens förslag innebär därmed ett krav på effektiviseringar om 1,0 mnkr 2019 jämfört nämndens ramförslag.

Efter en genomförd omvärldsbevakning och jämförelser med andra kommuner i stockholmsregionen kan kommunstyrelsen konstatera att Danderyds ersättningar inom äldreomsorgen ligger högt i jämförelse. Det beror till stor del på att det årligen skett en relativt hög uppräknings om 2 procent.

Danderyds kommuns kostnader för äldreomsorg är relativt höga. Kostnaderna ligger över den s.k. standardkostnaden enligt SKL:s beräkningar, som visar vilken kostnadsnivå kommunen bör ligga på med givna förutsättningar såsom åldersstruktur, socioekonomiska faktorer etc. Utöver detta ligger Danderyds kommun väl till beträffande nivå på check och peng i jämförelse med många andra kommuner i länet.

Socialnämnden tillförs 1,5 mnkr i budget 2019 som kompensation för tillkommande hyreskostnader för de tillfälliga modulbostäderna för nyanlända vid Båtsmanstorpet.

Kommunstyrelsen föreslår att socialnämnden erhåller investeringsmedel om 0,5 mnkr vilket är enligt nämndens förslag. Medlen är avsedda för nya platser i gruppboende 2019.

29. Fullmäktige fastställer socialnämndens inriktningsmål enligt bilaga 9.

30. Fullmäktige anvisar socialnämnden driftsanslag om 627,2 mnkr och investeringsanslag om 0,5 mnkr, se bilaga 1.

31. Fullmäktige fastställer en höjning av hemtjänstchecken med 1 procent, att gälla från och med 1 januari 2019.

32. Fullmäktige fastställer en höjning av äldrepenningen inom särskilda boenden med 1 procent, att gälla från och med 1 januari 2019.

Avkastningen från den externa medelsförvaltningen budgeteras till 1,0 mnkr.

De finansiella nettokostnaderna, det vill säga räntor på upptagna externa lån, bedöms uppgå till 6,0 mnkr 2019. Beräkningen bygger bland annat på förutsättningen att den genomsnittliga räntesatsen för kommunens upplåning på sikt kommer att vara ca 2 procent sett över budgetperioden.

Investeringsverksamheten 2019 uppgår enligt förslagen till 328,9 mnkr.

Bedömningen är att behov av nyupplåning kommer att föreligga under 2019. För hela budgetperioden beräknas 600 mnkr behöva lånas upp.

En strikt likviditetsplanering ska om möjligt ge förutsättningar att nedbringa upplåningsbehovet.

Kommunstyrelsen föreslår, med hänvisning till vad som ovan anförts, att utdebiteringen för år 2019 fastställs till 17:55 per skattekrona.

Kommunstyrelsens förslag till fullmäktige

33. Fullmäktige godkänner kommunstyrelsens förslag till kostnader och intäkter inom finansförvaltningen.
34. Fullmäktige fastställer utdebiteringen för år 2019 till 17:55 per skattekrona.
35. Fullmäktige fastställer även i övrigt kommunstyrelsens förslag till budget med tillhörande resultatplan samt framskrivning för åren 2020–2021.
36. Fullmäktige konstaterar att föreliggande budgetförslag uppfyller kommunallagens balanskrav och krav på god ekonomisk hushållning.

Olle Reichenberg
Kommunstyrelsens ordförande

Bilagor

- Bilaga 1 Sammanställning: Drifts-, investerings- och exploateringsanslag 2019
- Bilaga 2 Nämndernas driftsbudgetförslag 2019 samt kommunstyrelsens förslag till ändringar
- Bilaga 3 Investeringsplan 2019–2021
- Bilaga 4 Förslag till resultatplan 2019–2021
- Bilaga 5 Skatteintäkter
- Bilaga 6 Skolpeng och barnomsorgspeng
- Bilaga 7 Kulturskolans avgifter 2019
- Bilaga 8 Sammanställning av förslag till taxor och avgifter
- Bilaga 9 Kommunens övergripande strategiområden samt nämndernas förslag till inriktningsmål 2019
- Bilaga 10 MBL-protokoll (kompletteras)
- Bilaga 11 Planeringsförutsättningar och direktiv för budget 2019
- Bilaga 12 Nämndernas sammanträdesprotokoll - Budget 2019
- Bilaga 13 Ägardirektiv för produktionsutskottet